

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtrleta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

☞ V Ljubljani v sredo 19. avgusta 1868. ☞

Gospodarske stvari.

Gosenice na zelji — grozna letošnja nadloga.

Gospod dopisnik iz Bučke prosi „Novice“, naj bi povedale pomoč zoper gosenice na zelji, katerih je letos toliko, da so v več krajih že popolnoma pokončale zelje. Prava poljska nadloga so.

Svetuje se mnogih reči, ktere naj se potresejo na zelje, ali s katerimi naj se poškopí. Ali kakor je z vodo zmešani petrolej potrjen, da pomori mnogovrstni mrčes, tako nevaren je zelju, ako ostro to olje pride do srca zelnega.

Tako je gospodar v veliki stiski, ker v taki silni nadlogi, kakor je letos sèm ter tjà, ne pomaga nič, kadar je tega mrčesa na milijone. Tukaj je pomoč skor tako nemogoča, kakor ob ognji, kadar že cela hiša gori.

V tacih okoliščinah, kakor so gospodarji letos, ne vemo jim boljšega na srce položiti, kakor to, kar so „Novice“ 1856. leta pisale. Naj bi ponovljeni poduk ne bil klic vpijočega v puščavi! „Novice“ so takrat to-le svetovale:

„Koliko škodo napravijo gosenice marsiktero leto zelju (kapusu), znano je vsakemu gospodarju in vsaki gospodinji. In spet letos je bilo tega požrešnega mrčesa v nekterih krajih na kupe. Obirali so jih, pa pridno dan na dan je bilo treba jih obirati in pokončevati; če ne, ni tudi obiranje nič zdalo.

In vendar imamo dosti gotov pomoček, večkrat potrjen in tudi v „Novicah“ že priporočan — pa Bogu bodi milo! da so dobri sveti tolikrat glas vpijočega v puščavi. Danes se bere kaka reč, jutri je že pozabljena. Potrebno se nam tedaj zdi, še enkrat in sedaj, ko so požrešne gosenice gospodarjem in gospodinjam v spominu, od konopelj govoriti po besedah „Frau. Bl.“ Morebiti si bojo pridni gospodarji in gospodinje zapomnili to za drugi čas.

Konoplja je pomoček — pravi ta časnik — kateri stori, da ni treba gosenic na zelji obirati. Poskušalo se je marsikaj že, trosilo in škropilo po zelenjadi, pa vse vkup nič ne pomaga. Ali ni tedaj najpametneje, da se gospodarji poslužijo takega pomočka, kateri metulje od zelnikov odganja, da ne zasirjajo jajc, iz katerih se zležejo požrešne gosenice. Tak pripomoček je konoplja. Omotični konopni duh odganja metulje, da ne letajo okoli, kjer konoplja raste. Z malo rečjo je tedaj pomagano. Nič družega ni treba storiti, kakor med gredami, kjer je zelje, vsejati nekoliko konopelj, ktere na tem mestu kaj rade rastejo. Da pa konoplja prepozno ne doraste, ampak da je že takrat, kadar zeljni metulji okoli frčijo, tako doraščena, da puhti iz sebe metuljem zoperen duh, se mora sejati dosti zgodaj,

tedaj, kakor je kraj in letina, ali brž iz začetka meseca rožnika (junija) ali sred tega meseca ali proti koncu. Ako vtakne gospodar na kakih 10 čevljev saksebi konopljenega semena po zelnikovih gredah, more si svest biti, da ne bo metuljev blizo in potem tudi gosenic ne bo.“

Rastlinam škodljive živali.

Rastlinam so mnoge živali škodljive, velike in majhne, domače in divje: svinje, kure, tiči, zajci, črvi, mravlje, gosenice, uši, bolhe, polži, kobilice itd.

Če so njive v takem kraji, da večji živali lahko do njih pridejo, treba je skrbeti za ograjo, najboljšo za živo mejo, gosto in nizko, trnjevo ali drugo, da vsaj večji živali do rastlin ne pridejo. Gosto mejo naredimo, ako vsajeni les izprva spomladi skozi dve ali tri leta prirezujemo in tako nizko držimo, da se razraste, in se vejice druga v drugo zapletejo.

Tičem je teže njivo in žito, postavimo prosó, ubraniti. Postavijo se jim strašila, da se vsaj nekaj časa bojé; včasi se pa odpodé. Nekoliko pa se jim more tudi privoščiti, saj tudi hočejo živeti in življenja veseli biti, in tolikanj bolj, ker so nam sicer zato koristni, kajti veliko mrčesev pokončajo, kateri bi nam še večji škodo delali.

Mravlje se odpravijo, če se mravljišča poiščejo in pokončajo, z vrelo vodo najhitreje in najbolj.

Črve in gosenice pa je že teže ugonobiti. Veliko gosenic in črvov se zatare, če metulje lovimo in zataremo. Ravno tako, če zalego po perji in drevji poiščemo in pokončamo; če črve v zemlji pri oranji in kopanji pomorimo; posebno če kebre lovimo in jih prav veliko zataremo, ki ne le sami veliko škodujejo, ampak tudi črve zaležejo, da nam rastline spodjedajo. Nekteri olje zoper gosenice svetujejo, pa ne premislijo, da olje ni le gosenicam in takim mrčesom, ampak tudi vsem rastlinam hud strup. — Zapnom ali pepelom rastline, mlado zelje, repo itd. poštopati, včasi gosenice pomori. Drugi svetujejo s trpentinom sèm ter tjà vejice po njivi namazati; ker trpentinovega močnega in huđega duha gosenice ne morejo prenašati, zato bežé. Včasi pa tudi vse to nič ne pomaga, in ni še znano, kaj da bi vselej pomagalo. Včasi je že toliko gosenic bilo, da so vse, kar je bilo za-nje, pojedle, predno so dozorele, in po tem glada poginile, predno so zalego naredile, in bil je potlej dolgo časa mir pred njimi. Cloveška modrost tukaj še malo zmore.

Tiči, kateri od tacih živali živé, še zmiraj več opravijo, kakor mi. Toraj je nespametno take tiče preganjati ali loviti, ampak boljše je, jih privajati in jim mir dati, postavimo, senicam, brglezom, žolnam, srakoperjem in tudi celó vrabcem, ki kebre in gosenice jedó. Koliko